

# Vaaratilanteisiin varautuminen

Historiasta opettaa meille sen, että onnettomuuksia voi sattua koska tahansa. Näin ollen meillä tulisi olla aina sopivat toimintasuunnitelmat käytettävissä, niin että onnettomuuksien seuraukset jäisivät mahdollisimman vähäisiksi. Vaaralle alttiina voivat olla sekä asiakkaat, henkilökunta, sivustakatsojat, sukellusalan ammattilaiset että myös itse sukellusyrietykset.

Hätätoimintasuunnitelmat (Emergency action plan, EAP) ovat keskeisiä työvälineitä sukellusalan ammattilaisille ja sukellusyrietyksille. Nämä suunnitelmat sisältävät yleensä ne tiedot, joita tarvitaan sukellusonnettomuuden tapahtuessa. Usein niissä keskitytään kuitenkin vain perinteisiin sukellustoimintoihin tai odotettavissa oleviin ongelmiin. Monipuolisten hätätoimintasuunnitelmien tulisi kuitenkin kattaa monet erilaiset vaaratilanteet. Vain harvat ihmiset ymmärtävät, mitä sisältyy todella tehokkaaseen hätätoimintasuunnitelmaan sekä sen laatimiseen ja tarkistamiseen, niin että se täyttää sille asetetut vaatimukset.

Tässä artikkelissa kerrotaan ne tärkeimmät seikat, jotka tulee ottaa huomioon laadittaessa tehokasta ja käytännöllistä toimintasuunnitelmaa. Suunnitelmassa esitetyt toimintamenetelmät auttavat lieventämään sukellusonnettomuuksien seurauksia. Ensiksi pohdimme sitä, missä onnettomuuksia yleisimmin esiintyy.

Onnettomuusriskit vaihtelevat eri sukelluskeskusten ja sukellusalan ammattilaisten välillä samoin kuin eri toimintojen välillä. Siksi on tarpeen tehdä huolellinen tilanearviointi todellisten ongelmakohtien tunnistamiseksi. Alla on lueteltu mahdollisia riskejä, jotta tietyt vaaranpaikat olisi helpompi tunnistaa. Luettelo ei ehkä kata kaikkia ongelmapaikkoja.

- **Sukelluskeskuksessa:** tulipalot; kaasupullojen räjähdykset; kaasusäiliöt tai vaarallisten nesteiden kuljetusastiat; kontakti kemikaalien tai muiden vaarallisten materiaalien kanssa; sähköiskun aiheuttamat vammat; levottomuudet sosiaalisissa tilanteissa tai muut tilanteet aggressiivisten henkilöiden kanssa.
- **Altaalla ja koulutusalueilla:** altistuminen vaarallisille aineille (esim. kloori); lääketieteelliset hätätilanteet (mukaan lukien aiemmin ilmaantuneet terveysongelmat); vammat (syynä liukastuminen, uppoaminen, kaatuminen tai painavien esineiden nostaminen); hukkuminen.
- **Sukeltaessa:** vammat, joihin ovat syynä esimerkiksi potkurit, tikkaat, liukastuminen, uppoaminen tai painavat esineet; vaarallisten vesieliöiden kohtaaminen; sukeltajien katoaminen; hukkuminen; terveysongelmista johtuvat lääketieteelliset hätätilanteet; veteen laskeutumiseen ja vedestä nousemiseen liittyvät vaaratilanteet kivikkoisilla rannoilla; vaikeakulkuiset luolat tai syvänteet.
- **Kuljetusten aikana** (maalla tai vedessä): tulipalot; myrskyinen sää; aluksen kaatuminen; henkilöiden toimintakyvyttömyys tai menetykset; vesillelaskuun liittyvät onnettomuudet; tieliikenneonnettomuudet; aluksen tai kulkuneuvon joutuminen kaapatuksi.



Helpoiten tunnistettavissa olevien riskien lisäksi on myös muita riskejä, jotka vaativat paneutumista ja valmistautumista, vaikka eivät olekaan kovin todennäköisiä. Kyseisiä ongelmia saattaa esiintyä missä tahansa edellä luetelluista osa-alueista tai myös jossain muussa tilanteessa.

- Kadonnut, kaapattu tai loukkaantunut lomavieras
- Lomavieraan, henkilökunnan jäsenen tai muun läsnäolijan aggressiivinen tai muuten epäsopeva käytös
- Äkillinen huonovointisuus tai lääketieteellinen hätätilanne
- Rikollinen toiminta tai pidätys, kuolema tai tappo, jossa on osallisena lomavieras tai henkilökunnan jäsen

Lainvalvontaan ja hätätilanteiden sairaanhoitoon liittyvien paikallisten palveluiden saatavuus ja luotettavuus on tärkeää ottaa huomioon laadittaessa toimintaohjeita onnettomuustilanteita varten. Tämän tulisi koskea kaikkia hätätoimintasuunnitelmaan mukaan otettuja osa-alueita.

Olemme yllä kuvanneet vaaratilanteita ja niiden mahdollisia tapahtumapaikkoja. Toivomme, että sukellusyritykset ja itsensä työllistävät sukellusalan ammattilaiset havahtuvat tämän ansiosta tarkastelemaan hätätoimintasuunnitelmiaan ja käymään niitä tarkemmin läpi.

Vaaratilanteita tulee olemaan aina, mutta paremman tietämyksen, ymmärryksen ja valmistautumisen ansiosta on mahdollista vähentää epävarmuustekijöitä ja lieventää niiden onnettomuuksien aiheuttamia haittoja, joita kaikesta huolimatta pääsee tapahtumaan.